

Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιά: 1691/1990

Πηγή: Ε.Ν.Δ. 19/91 σελ. 494

Οξύ έμφραγμα μυοκαρδίου οφειλόμενο σε πνευμονία και ρευματοειδή αρθρίτιδα συνιστά εργατικό ατύχημα. Προϋποθέσεις. Ιδ.δ.δ. Παραγραφή αξιώσεων.

Απόλυση προσληφθέντος Α΄ Μηχανικού λόγω πνευμονίας και ρευματοειδούς αρθρίτιδας μόλις ένα μήνα από τη ναυτολόγησή του λόγω της εξαιρετικά κοπιαστικής εργασίας του στο πλοίο, εξαιτίας της παλαιότητας των σωληνώσεων των ψυγείων, των διαρροών του αερίου «φρέον» που κυκλοφορούσε σε αυτές, και της εν γένει πλημμελούς λειτουργίας των ψυγείων. Πολύωρη καθημερινή εργασία σε πολύ χαμηλές θερμοκρασίες μέχρι και 30% κάτω του μηδενός. Μη χορήγηση προστατευτικής στολής και γαντιών κατά του ψύχους και της υγρασίας, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιεί τη συνηθισμένη φόρμα εργασίας και τα κανονικά παπούτσια που δεν παρείχαν προστασία. Κίνηση από το μηχανοστάσιο στο κατάστρωμα και στα ψυγεία και υποβολή σε απότομες και δυσμενείς μεταβολές θερμοκρασίας. Εισαγωγή σε κλινική στην αλλοδαπή, παλιννόστηση και εκ νέου νοσηλεία σε Ελληνικό Νοσοκομείο, όπου και απεβίωσε από οξύ έμφραγμα μυοκαρδίου – πνευμονικό οίδημα. Συνιστά εργατικό ατύχημα κατ' άρθρ. 1 του ν. 551/15.

Ιδ.δ.δ. Εφαρμοστέο το ελληνικό δίκαιο που αρμόζει στη σύμβαση κατ' άρθρ. 25 ΑΚ λαμβανομένου υπ' όψη α) του γεγονότος ότι η οικονομική διαχείριση του πλοίου ασκείται πράγματι στον Πειραιά β) του ότι το πλοίο έφερε ελληνική σημαία, γ) του ότι η σύμβαση του ναυτικού που ήταν Έλληνας, καταρτίστηκε στον Πειραιά, δ) του ότι ο μισθός του συμφωνήθηκε σε δραχμές και ε) του ότι ο πλοίαρχος και οι αξιωματικοί του πλοίου ήταν Έλληνες.

Παραγραφή αξιώσεω κατ' άρθρ. 17 ν. 551/15. Τριετής από το θάνατο του ναυτικού μέχρι την κοινοποίηση της σχετικής αγωγής. Αναγκαίο απαιτούμενο η τήρηση των προϋποθέσεων του άρθ. 10 του ως άνω νόμου, διαφορετικά η αξίωση αποζημιώσεως υπόκειται στην 20ετή παραγραφή.

Πρόεδρος: ΑΡΤ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Δικηγόροι: Στυλ. Καραϊνδρου – Νίκα, Βασ. Κατσούρης

Κατά την έννοια του άρθρου 1 του δια του Β.Δ. της 24-7/25-8-20 κωδικοποιηθέντος ν. 551/15, ο οποίος διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 38 Εισ. Ν.Α.Κ. και ο οποίος κατά τα άρθρα 1 εδ. β' και 66 του περί ΚΙΝΔ ν. 3816/58, είναι εφαρμοστέος και επί ναυτικών, ατύχημα εκ βιαίου συμβάντος ένεκα του οποίου παρέχεται στον υπάλληλο ή τον εργάτη ή σε περίπτωση θανάτου αυτού εις τα από το άρθρο 6 οριζόμενα πρόσωπα, η υπ' αυτού οριζόμενη αποζημίωση, αποτελεί και η εμφάνιση νόσου η οποία είχε σαν συνέπεια ανικανότητα για εργασία ή τον θάνατο του εργαζομένου, εφ' όσον όμως η νόσος αυτή επήλθε από απρόβλεπτο και αιφνίδιο γεγονός, δηλαδή από έκτακτη επενέργεια εξωτερικού αιτίου, που συνιστά αιτία ξένη προς τον οργανισμό του παθόντος και τη βαθμιαία προοδευτική εξασθένηση και φθορά, ως εκ της φύσεως και του είδους της εργασίας του και των συμφύτων προς αυτή δυσμενών επαγγελματικών όρων, συνδεομένου όμως με την εργασία αυτή, ως εκ της εμφανίσεώς του κατά την εκτέλεση της εργασίας αυτής ή εξ αφορμής αυτής.

Επομένως, βίαιο συμβάν αποτελεί και η κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής εμφάνιση εκτάκτων και απρόβλεπτων, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, συνθηκών που μπορούν να επιφέρουν ασυνήθη καταπόνηση το οργανισμού, αφού και στην περίπτωση αυτή, εάν πραγματικά επήλθε τέτοια καταπόνηση και από αυτή προκλήθηκε το ατύχημα, το οποίο δεν θα επήρχετο κάτω από συνθήκες συνήθους εκ της απασχολήσεώς του καταπονήσεως, πρόκειται για αιτία αυτού ξένη προς τον οργανισμό του παθόντος (ΑΠ 142/81 ΝοΒ 29, 1373, ΕΠ 642/87 αδη.). Αντίθετα, η επιδείνωση προϋφισταμένης νόσου από την εκτέλεση της αναληφθείσης εργασίας, κάτω από δυσμενείς ως εκ της φύσεώς της όρους και συνθήκες, δεν συνιστά εργατικό ατύχημα (Ολ. ΑΠ 937/75 ΕΝΔ 4, 27).

Από την κατάθεση της Σ.Κ. στο ακροατήριο του Δικαστηρίου (βλ. πρακτικά συνεδρίασης), απ' όλα ανεξαιρέτως τα έγγραφα που νόμιμα προσκομίζουν και επικαλούνται οι διάδικοι μεταξύ των οποίων και εκείνα που αφορούν την δίκη επί της από 22-6-87 ομοίας με την παρούσα αγωγής της ενάγουσας κατά των αυτών εναγομένων, η οποία ως προς το ένδικο κονδύλιο απορρίφθηκε ως αόριστη με την υπ' αριθμ. 1781/88 απόφαση του Δικαστηρίου τούτου (βλ.ΑΠ 211/76 ΝοΒ 24, 761, ΕΠ 619/89 αδημ.), από τις ομολογίες που συνάγονται από τις προτάσεις τους (άρθρ. 261 ΚΠολΔ.) και γενικά από τη λοιπή διαδικασία, αποδείχτηκαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, σε σχέση με το αντικείμενο της αγωγής, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά:

Ο σύζυγος της ενάγουσας Μ.Α. με σύμβαση ναυτικής εργασίας αορίστου χρόνου, που κατόρθωσε στον Πειραιά με τη δεύτερη εναγομένη, μετά την πρόσληψή του στην υπηρεσία της, ναυτολογήθηκε στις 16-3-79 ως Α' Μηχανικός στο με ελληνική σημαία Φ/Γ πλοίο "G.T.", χωρητικότητας 11.023 T.D.W., το οποίο ανήκε κατά κυριότητα στην πρώτη από τους εναγομένους και κατά συνεφοπλισμό στους λοιπούς.

Οι τελευταίοι αυτοί εναγόμενοι (β', γ', και δ'), με τις προτάσεις τους που κατέθεσαν στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, πρότειναν ένσταση ελλείψεως παθητικής νομιμοποίησής τους ισχυριζόμενοι ότι δεν είναι εφοπλιστές του παραπάνω πλοίου. Και ναι μεν είναι αλήθεια ότι οι εναγόμενοι αυτοί δεν είχαν προβεί στην κατά το άρθρο 105 ΚΙΝΔ δήλωση προς τη λιμενική αρχή, είχαν όμως, όπως αποδείχτηκε, την οικονομική εκμετάλλευση για λογαριασμό τους και την οικονομική διαχείριση του παραπάνω πλοίου και επομένως ήταν συνεφοπλιστές αυτού (ΕΠ 1077/82 ΕΝΔ 11, 43, ΕΑ 4524/77 ΕΝΔ 6, 101). Ειδικότερα δε, με τη νομική κάλυψη της πρώτης εναγομένης, είχαν ουσιαστικά τη ναυτική διεύθυνση και διαχείριση του πιο πάνω πλοίου, αποφασίζοντας για τη ναυτολόγηση και αντικατάσταση του πλοιάρχου και των μελών του πληρώματος για τις υποχρεώσεις του πλοίου προς τρίτους, για τις οποίες αναλάμβαναν και προσωπικά την ευθύνη και γενικά για κάθε θέμα που αφορούσε την οικονομική εκμετάλλευση τούτου, όχι ως εκπρόσωποι ή διαχειριστές ή διευθυντές της πρώτης εναγομένης και στα πλαίσια των σχετικών με τις ιδιότητες αυτές καθηκόντων τους, αλλά για δικό τους αποκλειστικά λογαριασμό και στα πλαίσια της ατομικής τους επιχειρηματικής δραστηριότητας, την οποία εκάλυπτε η πρώτη εναγομένη. Επομένως, η προαναφερθείσα σχετική ένσταση ελλείψεως παθητικής νομιμοποίησής τους είναι απορριπτέα σαν ουσιαστικά αβάσιμη.

Ρητή ή σιωπηρή συμφωνία υπαγωγής της παραπάνω εργασιακής συμβάσεως σε ορισμένο δίκαιο δεν αποδείχτηκε. Αν ληφθούν όμως υπόψη: α) το γεγονός ότι η οικονομική διαχείριση του παραπάνω πλοίου ασκείται πράγματι στον Πειραιά, β) το ότι το πλοίο έφερε ελληνική σημαία, γ) το ότι η σύμβαση του ενάγοντα, ο οποίος είναι Έλληνας υπήκοος, καταρτίστηκε στον Πειραιά, δ) το ότι ο μισθός του ενάγοντα συμφωνήθηκε σε δραχμές και ε) το ότι ο πλοίαρχος και οι αξιωματικοί του πλοίου ήσαν Έλληνες, το απ' όλες τις ειδικές συνθήκες δίκαιο που αρμόζει στην προκειμένη περίπτωση είναι το ελληνικό (άρθρ. 25 Α.Κ.).

Περαιτέρω, από τα ίδια παραπάνω αποδεικτικά στοιχεία, προέκυψε ότι ο σύζυγος της ενάγουσας πριν τη ναυτολόγησή του υποβλήθηκε σε ιατρικές εξετάσεις και βρέθηκε υγιής. Στο πιο πάνω πλοίο αυτός υπηρέτησε από τη ναυτολόγησή του και μέχρι της 15-4-79, οπότε απολύθηκε στο Γαλάτσι της Ρουμανίας λόγω ασθένειας. Η ολιγόχρονη αυτή, επί ένα μόλις μήνα, υπηρεσία του συζύγου της ενάγουσας στο πλοίο και το εσπευσμένο της αναχωρήσεώς του οφείλονταν ότι προσβλήθηκε από πνευμονία και ρευματοειδή αρθρίτιδα, αποτόκους της επί του πλοίου εργασίας του, οι οποίες είχαν σαν αποτέλεσμα τον θάνατό του στις 5-12-79 συνεπεία βαρείας ισχαιμικής καρδιοπάθειας.

Ειδικότερα, η επί του παραπάνω πλοίου εργασία του ήταν εξαιρετικά κοπιαστική, καθόσον, λόγω της παλαιότητας των σωληνώσεων των ψυγείων, δια μέσου των οποίων κυκλοφορούσε το αέριον φρέον, παρουσιάζοντο διαρροές, με αποτέλεσμα τα ψυγεία να λειτουργούν πλημμελώς και να είναι αναγκασμένος ο παθών να εργάζεται πολλές ώρες την ημέρα για την επιδιόρθωσή τους σε πολύ χαμηλές θερμοκρασίες, οι οποίες έφθαναν και τους 30° κάτω του μηδενός. Περαιτέρω, κατά τη διάρκεια της εργασίας, του, δεν του είχε χορηγηθεί από τους εναγομένους προστατευτική στολή και γάντια κατά του ψύχους και της υγρασίας, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιεί τη συνηθισμένη φόρμα εργασίας και τα κανονικά παπούτσια που δεν του παρείχαν καμία προστασία. Επίσης υπέκειτο στις απότομες διακυμάνσεις της

θερμοκρασίας, αφού λόγω της ιδιότητάς του ως Α΄ Μηχανικού ήταν αναγκασμένος να κινείται πολλές φορές κατά τη διάρκεια της ημέρας από τα ψυγεία στο κατάστρωμα και το μηχανοστάσιο όπου επικρατούσε υψηλή θερμοκρασία. Υπό το κράτος αυτό των δυσμενών και απότομων μεταβολών της θερμοκρασίας του περιβάλλοντος, ο παθών προσβλήθηκε από πνευμονία και ρευματοειδή αρθρίτιδα και εισήχθη στο Νομαρχιακό Νοσοκομείο του Γαλασίου στο οποίο και παρέμεινε μέχρι τις 19-4-79, οπότε παλιννοστήθηκε με δαπάνες των εναγομένων και εισήχθη στις 28-4-79 στο «ΕΥΓΕΝΙΔΕΙΟ» Νοσηλευτικό Ίδρυμα, όπου παρέμεινε μέχρι της 3-5-79, ακολούθως δε νοσηλεύθηκε οίκοι μέχρι της 3-12-79 οπότε εισήχθη στη Γενική Κλινική Χίου όπου απεβίωσε στις 5-12-79 από οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου – πνευμονικό οίδημα.

Το γεγονός ότι οι παραπάνω ασυνήθεις και εντατικές συνθήκες κάτω από τις οποίες εργαζόταν ο παθών, αποτέλεσαν τις κατάλληλες, λίαν ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της νόσου του, αποτέλεσμα της οποίας υπήρξε ο θάνατος του, διαπιστώθηκε και από τον καρδιολόγο Δ.Κ. που διορίστηκε πραγματογνώμονας στην όμοια με την παρούσα δίκη επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα υπ΄ αριθμ. 1781/88 απόφαση του Δικαστηρίου τούτου. Και ναι μεν ο τεχνικός σύμβουλος των εναγομένων, ιατρός καρδιολόγος Α.Δ. αποφαίνεται ότι ο θάνατος του παθόντα δεν οφείλεται στις συνθήκες εργασίας του επί του πλοίου αλλά στην ελαττωμένη άμυνα του οργανισμού του, πλην όμως και αυτός δέχεται εμμέσως ότι η παραγόμενη από το υγρό φρέον ψύξη «ενδέχεται να δράσει εμμέσως ως αίτιο πνευμονίας...».

Αποδεδειγμένο όμως είναι ότι ο παθών προσβλήθηκε από πνευμονία, η οποία βρισκόταν σε άμεση σχέση με την υπηρεσία του επί του πλοίου και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες αυτή εκτελέστηκε και επομένως ήταν απότοκος εκείνης, αφού ο παθών άρχισε να εργάζεται υγιής και μετά από ένα περίπου μήνα υπηρεσίας στο πλοίο εμφανίστηκε η πνευμονία και η ρευματοειδής αρθρίτις. Η κοπιώδης δε εργασία του κάτω από τις τρομακτικές μεταβολές της θερμοκρασίας του περιβάλλοντος (χώρων ψυγείων, μηχανοστασίου και καταστρώματος) χωρίς προστατευτική στολή, εξήντησαν τον οργανισμό του μείωσαν την ανθεκτικότητά του, κατέβαλαν τις δυνάμεις του και κατέστησαν αυτόν ευπρόσβλητο στις παραπάνω νόσους και στην εξ αυτών προσβολής της καρδιάς του, με αποτέλεσμα να υποστεί τελικά το οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου. Κατά συνέπεια, αν ληφθεί υπόψη ότι από τις αποδείξεις που προαναφέρθηκαν, μεταξύ των οποίων και η προαναφερόμενη έκθεση πραγματογνωμοσύνης, το Δικαστήριο σχημάτισε την κρίση του για την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της εργασίας του συζύγου της ενάγουσας και της ασθένειάς του, η οποία είχε σαν αποτέλεσμα τον θάνατό του, δεν κρίνεται αναγκαίο η ζητούμενη από τους εναγομένους διεξαγωγή και νέας πραγματογνωμοσύνης για το θέμα αυτό.

Εν όψει δε όλων των παραπάνω, το οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου από το οποίο απεβίωσε ο σύζυγος της ενάγουσας προήλθε εκ της επί του παραπάνω πλοίου υπηρεσίας του, ως το καταληκτικό αποτέλεσμα της εκ πνευμονίας και ρευματοειδούς αρθρίτιδος προσβολής του, υπό τις εκτεθείσες συνθήκες εργασίας, οι οποίες, λόγω του ασυνήθους και εξαιρετικού χαρακτήρα τους, στοιχειοθετούν τους όρους του βιαίου συμβάντος. Επομένως, ο θάνατος του προαναφερθέντος παθόντος οφείλεται σε εργατικό ατύχημα κατά την έννοια του άρθρ. 1 του ν. 551/15.

Περαιτέρω, αποδείχτηκε ότι η ενάγουσα ήταν πράγματι σύζυγος του αποβιώσαντος από νόμιμο γάμο, που είχε τελεστεί πριν από την ναυτολόγησή τους και δεν είχε λυθεί μέχρι του θανάτου του, ενώ εξάλλου αυτός κατά τον χρόνο του θανάτου του δεν κατέλειπε τέκνα παρά μόνο δύο αδελφές, οι οποίες όμως είχαν ήδη προ πολλού δημιουργήσει δική τους οικογένεια, είχαν οικονομική άνεση και δεν ζούσαν εις βάρους του θανόντος.

Επίσης, αποδείχτηκε ότι ο μηνιαίος μισθός του θανόντος συζύγου της ενάγουσας ανέρχονταν σε 36.400 δρχ., πλέον επιδόματος Κυριακών εκ δρχ. 5.460, πλέον τροφής παρεχομένης σε είδος εκ δρχ. 3.750, πλέον επιδόματος αδειας μετά τροφοδοσίας εκ δρχ. 6.335, πλέον επιδόματος διοικήσεως μηχανοστασίου εκ δρχ. 4.290, πλέον δώρου πλοιοκτητών εκ δρχ. 29.140. δηλαδή οι αποδοχές του ανέρχονταν συνολικά σε (36.400 + 5.460 + 3.750 + 6.335 + 4.290 + 29.140) 85.375 δραχμές το μήνα και ετησίως σε (85.375 X 12) 1.024.500 δραχμές. Σύμφωνα με τα δεδομένα αυτά, η ενάγουσα δικαιούται κατά τα άρθρα 1, 2, 3, 4 και 6 του ν. 551/15, αποζημίωση λόγω θανάτου του συζύγου της, η οποία ανέρχεται στο ποσό του

$(1.024.500 \times 5 = 5.122.500 - 100.000 = 5.022.500 : 4 = 1.255.625 + 100.000 = 1.355.625)$
1.355.625 δραχμών, απορριπτόμενου του επιπλέον αιτουμένου ποσού σαν ουσιαστικά αβασίμου.

Οι εναγόμενοι με τις προτάσεις τους ισχυρίζονται ότι η παραπάνω αξίωση της ενάγουσας έχει παραγραφεί διότι από του θανάτου του δικαιοπαρόχου συζύγου της και μέχρι της κοινοποιήσεως της αγωγής έχει παρέλθει τριετία. Πράγματι, η αξίωση αποζημιώσεως από το εργατικό ατύχημα υπόκειται στην τριετή παραγραφή του άρθρ. 17 του κ.ν. 551/15 υπό την προϋπόθεση όμως της τηρήσεως των διατυπώσεων του άρθρ. 10 του ίδιου παραπάνω νόμου (βεβαίωση στην Ειρηνοδίκη κλπ.). Αν δεν τηρήθηκαν οι διατυπώσεις του άρθρ. 10 ν. 551/15, έστω και από αδυναμία, όπως συμβαίνει αν το ατύχημα έγινε στο εξωτερικό, η παραπάνω αξίωση αποζημιώσεως υπόκειται στην κοινή 20ετή παραγραφή του άρθρ. 249 Α.Κ. (ΕΠ 1294/82 ΕΝΔ 11, 115). Στην προκειμένη περίπτωση, αφού οι εναγόμενοι ομολογούν το γεγονός της μη τηρήσεως εκ μέρους των διατυπώσεων του άρθρ. 10 ν. 551/15, ισχύουν οι διατάξεις περί κοινής παραγραφής, η οποία βεβαίως δεν έχει ακόμη συμπληρωθεί και επομένως η παραπάνω ένστασή τους πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμη. Τέλος, αβάσιμα οι εναγόμενοι και κυρίως οι δεύτερη, τρίτος και τέταρτος απ' αυτούς επικαλούνται παραγραφή της ένδικης αξίωσης εκ της παρ. 3 του άρθρ. 1 του ν. 762/78 αφού η παθητική νομιμοποίησή τους θεμελιώνεται στις διατάξεις του νόμου αυτού αλλά στις διατάξεις περί εφοπλισμού.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 340, 345 και 346 Α.Κ., προκύπτει ότι όχληση για την ίδρυση υπερημερίας του οφειλέτη αποτελεί προφανώς και η κοινοποίηση στον οφειλέτη αγωγής ενώπιον του Δικαστηρίου, το αποτέλεσμα δε αυτό δεν ανατρέπεται εκ του ότι η αγωγή αυτή απορρίφθηκε για λόγο μη ουσιαστικό (ΑΠ 83/76 ΝοΒ 24, 609, ΑΠ 614/68 ΝοΒ 17, 297, ΕΑ 601/64 ΝοΒ 13, 826). Στην προκειμένη περίπτωση, από την προσκομιζόμενη και επικαλούμενη από 22-6-87 αγωγή της ενάγουσας κατά των αυτών εναγομένων και από την υπ' αριθμ. 1781/88 απόφαση του Δικαστηρίου τούτου αποδεικνύεται ότι η ενάγουσα ήγειρε την παραπάνω αγωγή (προγενεστέρα) με την οποία ζητούσε να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να της καταβάλουν, μεταξύ άλλων και το ένδικο ποσό αποζημιώσεως από εργατικό ατύχημα νομιμοτόκως από της επιδόσεώς της, ότι η αγωγή αυτή κοινοποιήθηκε στους εναγομένους την 23-6-87 και ότι ως προς το κονδύλιο της προαναφερθείσας αποζημιώσεως απορρίφθηκε ως αόριστη δηλ. για λόγο μη ουσιαστικό. Επομένως, το σχετικό αίτημα της κρινόμενης αγωγής περί επιδικάσεως τόκων από 23-6-87 είναι νόμιμο και πρέπει να γίνει δεκτό.